

# Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

---

Usnesení z celostátní konference o vyučování astronomii

*Pokroky matematiky, fyziky a astronomie*, Vol. 11 (1966), No. 1, 36--38

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138087>

## Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1966

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

## PRVNÍ CELOSTÁTNÍ KONFERENCE O VYUČOVÁNÍ ASTRONOMII V ČSSR

JAROMÍR ŠIROKÝ, Olomouc

Jak jsme již oznámili (Pokroky MFA 10 (1965), 186), konala se ve dnech 21.—23. září 1965 na pedagogické fakultě v Plzni celostátní konference o vyučování astronomii na všech typech škol. Za účasti 80 učitelů středních i vysokých škol, zástupců vědeckých ústavů a krajských pedagogických ústavů i pracovníků lidových hvězdáren byly prodiskutovány možnosti modernizace a rozšíření výuky astronomie vzhledem k významu astronomie pro výchovu a vzdělání občanů socialistického státu. Jako hosté se konference zúčastnili delegáti z Polské lidové republiky a Německé demokratické republiky, kteří přednesli několik referátů a diskusních příspěvků.

Jednání konference bylo zaměřeno na tyto čtyři hlavní problémy: a) Vyučování astronomii na základní devítileté škole (v rámci učiva fyziky i ostatních předmětů) a na střední všeobecně vzdělávací škole. K těmto otázkám referovali prof. A. BĚLAŘ, doc. V. VANÝSEK, doc. J. KÚST, O. HLAD a M. VONÁSEK. b) Otázky modernizace vyučování a využití názorných pomůcek (referovali J. BREJCHA a J. ŠIROKÝ). c) Otázky kosmonautiky ve vyučování fyzice a astronomii (J. MAREK, dr. DVOŘÁK a M. LEDVINA). d) Referáty o moderních problémech astronomie přednesli dr. V. LETFUS a J. GRYGAR z Astronomického ústavu ČSAV v Ondřejově.

Diskusní příspěvky hostů se rovněž týkaly probíraných otázek: dr. J. SALABUN z planetária v Chorzówě referoval o vyučování základům kosmonautiky na střední škole a Mgr. Maria PAŃKÓW o organizaci astronomických olympiád v PLR; o vyučování astronomii v NDR referoval W. THALMAN a se zkušenostmi s činností školní hvězdárny v Drážďanech seznámil přítomné H. RISSE. Během konference, která se uskutečnila díky péči doc. A. ŠPELDY a ostatních učitelů katedry fyziky PF i pracovníků lidové hvězdárny v Rokycanech, konaly se exkurze do planetária v Plzni a na lidovou hvězdárnu v Rokycanech.

V závěru konference bylo všemi účastníky přijato jednomyslně usnesení:

### USNESENÍ Z CELOSTÁTNÍ KONFERENCE O VYUČOVÁNÍ ASTRONOMII

*Plénium celostátní konference o vyučování astronomii s účastí hostů z NDR a PLR, konané ve dnech 21. až 23. září 1965 na Pedagogické fakultě v Plzni, je zajedno v tom, že dosavadní stav výuky astronomie na ZDŠ, SVVŠ a na vysokých školách neodpovídá současnému stavu vědeckého bádání v oblasti astronomie, astrofyziky, kosmonautiky a kosmogonie a nezaručuje také osvojení základních vědomostí a myšlenkových návyků, nutných k vytvoření vědeckého světového názoru. V tří denním zasedání po konfrontaci zkušeností předních vědeckých pracovníků z oboru astronomie, pedagogů z vysokých*

*a středních škol a pracovníků lidových hvězdáren a po srovnání dnešní situace ve výuce astronomii v Československu s příznivější situací v tomto směru v jiných zemích rozhodlo plénum konference jednomyslně podat ideologickému oddělení ÚV KSČ, ministerstvu školství a kultury, slovenskému povereníctvu téhož ministerstva, kolegiu astronomie, geofyziky, geodézie a meteorologie ČSAV, Čs. astronomické společnosti, Jednotě čs. matematiků a fyziků, Výzkumnému ústavu pedagogickému a Ústavu pro učitelské vzdělání na Karlově universitě doporučení, která by vedla ke zkvalitnění a prohloubení výuky astronomii na našich školách.*

*Účastníci konference jsou rozhodnuti neúnavně pracovat na svých odborných a pedagogických pracovištích ke kulturnímu rozvoji lidí v naší společnosti, k prohloubení a zkvalitnění výchovného procesu na školách v hodinách astronomie a k odstranění formálnosti v tomto vyučování. Aby tento cíl mohl být dokonale splněn, je třeba podle jednomyslného vyjádření účastníků konference doporučit tato opatření:*

*1. Protože se všechny na konferenci diskutované problémy dotýkaly bezprostředně modernizace vyučování matematiky a fyziky, je nezbytně nutné zařadit astronomická témata do státního plánu X-8-2-3. V tomto směru je třeba zainteresovat příslušné katedry vysokých škol.*

*2. Do osnov národních škol a základních devítiletých škol zařazovat elementární astronomické poznatky, obdobně jako jsou do osnov vkládány prvky fyziky a chemie. Do učebních osnov fyziky na ZDŠ vložit v průběhu 9. ročníku kapitolu Astronomie (6 vyučovacích hodin).*

*3. Do učiva fyziky SVVŠ připojit informativní odstavce o astronomických otázkách ve spojení s příslušnou fyzikální tematikou (centrální pohyb, dalekohledy, spektroskopie apod.) a s vhodně volenými příklady z astronomie. V závěru 3. ročníku SVVŠ věnovat aspoň 20 hodin komplexnímu pohledu na astronomii a astrofyziku se zdůrazněním matematického aparátu a fyzikální podstaty astronomických a astrofyzikálních jevů. V přírodovědných typech SVVŠ úměrně zvýšit i požadavky na obsah výuky z astronomie. Do cvičení z fyziky by měla být zařazena některá z úloh z praktické astronomie.*

*4. V učivu učňovských a středních odborných škol zvýšit úměrně dosavadní nepatrný počet hodin věnovaných astronomii a zdůraznit především její veliký podíl na výstavbě vědeckého světového názoru mladého člověka.*

*5. Na vysokých školách univerzitního typu zachovat pro výchovu pedagogů minimálně dosavadní dvousemestrové přednášky z astronomie a astrofyziky. Věnovat náležitou pozornost výběrovým přednáškám tak, aby každý posluchač kteréhokoliv odborného fyzikálního směru měl možnost získat potřebné znalosti z astronomie a astrofyziky. Na pedagogických fakultách žádat přidělení většího počtu hodin fyzice spolu s astronomií tak, jak to odpovídá situaci v jiných sousedních socialistických státech.*

*6. V nejkratší době realizovat postgraduální studium učitelů ZDŠ a SVVŠ z fyziky a do soustavy tohoto studia přednostně zařadit astronomii a astrofyziku, poněvadž u některých učitelů připravovaných na našich universitách a pedagogických fakultách nebyly předepsány přednášky ani zkoušky z astronomie a astrofyziky.*

*7. Doporučit, aby pedagogická komise při Čs. astronomické společnosti úzce spolu-*

pracovala při všech jednáních a při koncepci učebních osnov z fyziky a astronomie s ústřední komisí pro vyučování fyzice při JČMF.

8. Výchovnou práci Lidových hvězdáren a planetárií se školní mládeží, pokud jsou pro to na těchto hvězdárnách podmínky, provádět z jednotného hlediska. Předpokládáme ovšem, že odborní pracovníci LH a planetárií budou mít ucelené vysokoškolské vzdělání. Navrhujeme, aby byl vytvořen prostřednictvím poradního orgánu při MŠK bližší organizační kontakt mezi LH a školstvím, aby výchovná práce s mládeží mohla být snáze uskutečňována.

9. Národnímu podniku Učební pomůcky doporučit, aby urychleně vydal pro školy pomůcky pro astronomii, které již byly schváleny, a aby navázal trvalé spojení se socialistickou výrobou téhož odvětví v NDR a PLR.

10. Uvážit možnost astronomických olympiád, jež by byly organizovány prostřednictvím Čs. astronomické společnosti. Doporučit, aby v matematických a fyzikálních olympiádách bylo pamatováno v dostatečném počtu na příklady z astronomie, astrofyziky a kosmonautiky.

11. Všechna u nás existující a dosud případně do provozu neuvedená zařízení pro pomoc výuce v astronomii (např. projekční planetárium v Bratislavě) efektivně využít, pamatovat perspektivně na zřizování nových planetárií všude, kde jsou k tomu vhodné podmínky. Pracovníky Krajských pedagogických ústavů vyzvat k soustavné propagaci LH a planetárií pro pomoc výuce astronomii na školách všech typů.

12. Nejpozději do tří let svolat novou celostátní konferenci o vyučování astronomii (jako místo konference se doporučuje Olomouc) a na ní zhodnotit, do jaké míry byly realizovány body tohoto usnesení.

### Závěr

Plénium konference žádá všechny v úvodu usnesení uvedené centrální úřady, organizace a instituce, aby pomohly zajistit požadavky tohoto usnesení a přispěly tak k uskutečnění všeho, co může prospět zdárnému vývoji a pokroku ve vyučování astronomii na školách v Československé socialistické republice.

### Pro barevnou fotografii superachromáty

Jsou to fotografické objektivy korigované pro 4 vlnové délky na rozdíl od apochromátů korigovaných pro 3 vlnové délky. Běžné achromatické objektivy mají barevnou vadu odstraněnou pro 2 vlnové délky.

Sk

### I blesk býval tehdy pomalejší

Před sto lety uskutečnil jeden lipský fotograf snímek s bleskovým magneziovým světlem; trvalo to šest vteřin.

Sk